

DÖNEM : 22 CİLT : 36 YASAMA YILI : 2

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

37 nci Birleşim

25 Aralık 2003 Perşembe

8.- Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/720) (S. Sayısı 316) (x)

BAŞKAN - Komisyon?.. Yerinde.

Hükümet?.. Yerinde.

Komisyon raporu, 316 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazı kanunlarda, çoğunlukla da vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun tasarısının tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz aldım; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarının geneli üzerindeki değerlendirmeye geçmeden önce, yine tasarıyla ilişkili olduğunu düşünerek, vergi sistemi konusunda, bir açıdan kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Ülkelerin vergi politikaları, küreselleşmenin de etkisiyle uluslararası gelişmelerden etkilenmektedir. Küreselleşme, etkisini en çok, dolaylı vergiler alanında; yani, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi gibi alanlarda göstermektedir; ancak, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi gibi vergiler de bu gelişmelerden, şüphesiz, payını almaktadır.

Bugünkü dünyada, sermayenin geniş hareket kabiliyeti, ülkeleri gelir ve kurumlar vergisi oranlarında düşüşe zorlamakta ve bu noktada, çalışanların, ücretlilerin vergi yükünün artması sorunu; yani, vergi adaletinin, ücret geliri elde edenlerin aleyhine olarak bozulması sorunu karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de, 1998 yılından bu yana, vergi oranlarında önemli düşüşler yaşanmış ve bu düşüş süreci devam etmiştir. Bu süreç, şüphesiz, uluslararası gelişmelere son derece uygundur.

Yine, yıllardır enflasyonun işletmeler üzerinde yarattığı olumsuz etkileri gidermek, özsermayenin vergilenmesini önlemek amacıyla enflasyon muhasebesinin sisteme dahil edilmesi de, şüphesiz, son derece olumludur. Ancak, gerek oran düşüşlerinin gerekse

enflasyon muhasebesi uygulamasının en büyük şekilde önümüze getirdiği sorun, ücret gelirleri üzerindeki vergi yükünün oransal olarak artmasıdır.

Olayın bir diğer yönü de, gerek oran düşüşleri ve gerekse diğer yollarla vergi gelirlerinde meydana gelen düşüşlerin, vergi sisteminde vergi gelirlerindeki kayıpların, bütçe dengelerini tutturabilmek amacıyla Özel Tüketim Vergisi, Katma Değer Vergisi gibi dolaylı vergilerin oranlarında artışa gidilmek suretiyle karşılanmasıdır. Bu da, vergi sisteminde, sabit gelirliilerin vergi yükünün artması sonucunu yaratmaktadır.

Bu, şüphesiz, belki bugünün, bu yılın sorunu değil; yıllardan beri yaşadığımız süreç, bizi böyle bir sonuçla karşı karşıya bırakmıştır. Ancak, bu sürecin, içinde bulunduğumuz yılda ve 2004 yılında daha ağırlaşarak devam ettiğini söylemek istiyorum. 2004 yılı bütçesine baktığımızda, 2002 yılı sonu itibariyle yüzde 66 olan dolaylı vergilerin payının, yani, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi gibi, vatandaşın harcamaları üzerinden alınan vergilerin payının, 2004 yılında, yüzde 70'e geldiğini biliyoruz. Yine, 2004 yılında, ücretlilerin ödeyeceği Gelir Vergisinin, gerek toplam Gelir Vergisi içerisindeki payının gerekse millî gelire oranının, artacağını görüyoruz; çünkü, oran düşüşleri ve enflasyon muhasebesi, diğer mükelleflerin gelirlerinde önemli bir azalmaya, daha doğrusu, ödeyecekleri vergilerde önemli bir azalmaya yol açacak; bunun sonucunda, ücretlilerin ödeyeceği vergi, oransal olarak, 2004 yılında, çok daha artacaktır. Bu, bizim, bu gelişmelerin önümüze getirip koymuş olduğu en büyük sorunumuzdur.

Şüphesiz, oran düşüşleri, enflasyon muhasebesi, doğru uygulamalardır; ancak, bu doğru uygulamaları destekleyici, kayıtdışını önleyici başka politikaları uygulamaya koymadığımız takdirde, vergi sistemi bozulmaya devam edecek ve vergi adaleti, giderek ortadan kalkacaktır.

Hükümetin, kurulduğu zaman "ilk üç ayda kayıtdışını önleyeceğiz, takip eden altı ayda da vergiyi tabana yayacağız" şeklindeki vaadi, üzülmeye değer ki, gerçekleşmemiştir ve gerçekleşme yönünde de, kayıtdışını kayda alma, vergiyi tabana yayma yönünde de, bir uygulamanın, çabanın olmadığını, üzülmeye değer görüyorum.

Asgarî ücretin yetersizliğine üzülmeye değer ötesinde, gerçekten, asgarî ücreti, kalıcı bir şekilde, insanca yaşanabilir bir düzeye çıkarmak için, vergi sisteminde, kayıtdışını vergileyecek, vergi yükünün sadece çok sınırlı bir kitlenin omzunda kalmasını önleyecek müesseseleri ve uygulamaları geliştirmek zorundayız.

Ayrıca, bir yandan, asgarî ücret yetersizdir tartışmaları yapılırken, öte yandan, asgarî ücretliler de dahil olmak üzere, bütün ücretlilerin yararlandığı özel indirimin -ki, aylık tutarı 6 750 000 liralık bir vergi indirimidir- 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren uygulamadan kaldırılıyor olmasını da, üzüntü verici buluyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye, gerçekten büyüyecek için, gerçekten gelişmiş ülkelerle arasındaki mesafeyi kapatabilmek için, yüzde 5'in üzerinde bir büyüme oranına ihtiyaç duymaktadır ve bunun için de, yatırımlara bütçeden ayrılan payın mutlaka artırılması gerekir. "Artık, devlet yatırım yapmıyor, bir felsefe değişikliği söz konusu, yatırımları özel sektör yapıyor" açıklaması, sadece, yatırımlara bütçeden ayrılan payın azalmasının bir mazeretidir. Buluna buluna, sadece bu mazeret bulunmuştur; ancak, bu mazeret, bizi doğru bir yere götürmeyecektir; çünkü, devletin yapacağı yatırımlar, özel sektörün yapacağı yatırımları

tamamlayıcı yatırımlardır; bunlar altyapı yatırımlarıdır, bunları bir başka sektörün yapma imkânı yoktur. Eğer bu yatırımları esirgersek, faizdışı fazlayı tutturabilmek için bu yatırımlardan fedakârlık edersek, bugün ulaştığımız büyüme oranının gelecekte tehlikeye düşeceğini söylemek isterim. Bugün, bir büyüme var; ancak, bu büyüme istihdam yaratmıyor, tam tersine istihdamda azalış var, işsizlik artıyor. O nedenle, bütçeden yatırımlara ayrılan payı artırmamız gerekir.

Neden yatırımlara girdim, konumuzla ne ilgisi var dersenez, bunları yapabilmek için, tabii ki, bütçenin gelirlerinin sağlam kaynaklarla finanse edilmesi gerekir. Bütçede vergi yükünün son derece önemli bir noktaya, önemli bir orana ulaştığını görüyoruz ve geldiğimiz noktada, artık bu yükü daha da artırmanın ekonomide olumsuz sonuçlar yaratacağını görüyoruz. O halde, yapılması gereken, bu yükü daha geniş bir tabandan almak, yani vergi vermeyen kesimleri vergi verir hale getirmektir ki, ancak bu şekilde yatırımların ve ihtiyaç duyduğumuz diğer harcamaların finansmanını sağlayabiliriz.

Değerli arkadaşlar, bu kısa değerlendirmeden sonra tasarıya gelecek olursak; küreselleşme dediğimiz olgu, şüphesiz, bugün görüşecek olduğumuz birtakım vergi düzenlemelerinde de etkisini gösteriyor, en çok dolaylı vergiler küreselleşmeden etkileniyor ve Gelir ve Kurumlar Vergileri de bu etkiyle beraber uluslararası düzenlemelere, diğer ülkelerin düzenlemelerine uyum sağlamaya çalışıyor; bu, çok önemli; ancak, servet vergileri grubunda nitelendirdiğimiz Motorlu Taşıtlar Vergisi de bu etkilenmeden şüphesiz payını alıyor. Servet vergileri, bizim vergi sistemimiz içerisinde çok önemli bir yere sahip değildir, daha çok sosyal adalet kaygısıyla alınan vergilerdir. Şüphesiz, gelir miktarını küçümsemek mümkün değildir; ancak, toplam içerisinde çok önemli bir paya sahip değildir. Görüşmekte olduğumuz tasarı, ekonomide zaman içinde meydana gelen değişikliklere paralel olarak birtakım düzenlemeleri kapsamakla birlikte, esas olarak Motorlu Taşıtlar Vergisinde bir sistem değişikliğini getiriyor ve daha önce geçici olarak sistemimize girmiş olan Özel İletişim Vergisi ve Özel İşlem Vergisi gibi vergilerin kalıcı hale gelmesini sağlıyor.

Değerli arkadaşlar, Motorlu Taşıtlar Vergisinde şu anda uygulanmakta olan sistemde hem ağırlık esası hem yaş esası hem de bunun yanında, silindir hacmi 1 600 cc'yi aşan otomobillerde, yine, bugünkü bizim Motorlu Taşıtlar Vergisi sistemimizde lüks kriteri vardır; ancak, sistemin aksayan yanları vardır, tarife eskimiştir. Anayasanın "vergi, ödeme gücüne göre alınır" ilkesine çok uygun düşmemektedir, çok lüks arabalardan çok düşük miktarda vergi alınabilmektedir; bunun yanında, çok daha düşük değerli arabalardan da -lüks arabalara kıyasla- daha fazla vergi alınabilmektedir. Bugünkü sistemin, böyle bir açmazı, böyle bir sorunu vardır ve vergide adalet duygusunu zedelemektedir.

Buna karşılık, önümüze gelmiş olan tasarıda, silindir hacmi esası getirilmektedir; ağırlık kriteri bir kenara bırakılmış ve münhasıran silindir hacmine dayalı bir sistem getirilmiştir. Silindir hacmi, birtakım gelişmiş ülkelerde, Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanmaktadır; ancak, Avrupa Birliği ülkelerinin tamamında silindir hacmi esasının uygulandığını söylemek de mümkün değildir. Yine, yaş esasını, yaş kriterini, silindir hacmine bağlı olarak kullanan vardır; bu, doğal olarak olması gereken bir durumdur; ama, bunun yanında, ağırlık esasını muhafaza eden ülkeler de vardır.

Motorlu Taşıtlar Vergisi, ülkelerin refah düzeyine göre, vatandaşın gelir düzeyine göre, hem bir servet vergisi özelliğine sahiptir hem de bir çevre politikasının, bir sağlık politikasının veya bir ulaşım politikasının aracıdır. Ülkelerin gelir düzeyi, vatandaşın gelir düzeyi, bu

politikalarından hangisine ağırlık verileceğini belirlemektedir. Çok gelişmiş ülkelerde, refah düzeyi çok yüksek olan ülkelerde, sadece silindir hacmine bağlı kalınıp, diğer unsurlar ihmal edilebilmektedir, bir yaş kriteri, belki ihmal edilebilmektedir. Yaş nedir; aracın yaşı arttıkça, yaşlandıkça, eskidikçe verginin azalmasıdır. Türkiye gibi ülkelerde araç yaşlandıkça bu vergi azalmak zorundadır; çünkü, bu verginin bir servet vergisi özelliği vardır. Vatandaşın ödeme gücü yoksa, sadece silindir hacmi yüksek diye, bu vergiyi almak da doğru değildir.

Bir aracın silindir hacmi arttıkça değeri artmaktadır; ancak, önümüzde öyle tablolar vardır ki, otomotiv sektöründe üretilen o kadar çok araba vardır ki, aynı silindir hacmine sahip olmakla birlikte değeri çok düşük olan veya değeri çok yüksek olan araçlar vardır. Aynı silindir hacmine sahip olup, değeri 35 milyar lira olan bir araç vardır, yine aynı silindir hacmine sahip olup, değeri 100 milyar lira olan araç vardır; ama, münhasıran her ikisi aynı silindir hacmine sahip diye, bunları vergi tarifesinde eşitlemek ve aynı vergiyi almak vergide adalet ve vergide eşitlik ilkesine aykırıdır. O nedenle, tasarının silindir hacmine ilişkin düzenlemesi; yani, silindir hacmine dayalı olarak vergileme, ilke olarak doğru bir ilkeden hareket etmiş olmakla birlikte, uygulamada çok çeşitli sorunlara yol açabilecektir.

Biraz aceleye gelmiş bir tasarıdır. Plan ve Bütçe Komisyonuna evvelki gün gelmiş, dün görüşülmüş ve bugün de Genel Kurulda görüşülmektedir. Biraz daha zaman olabilseydi, bu tasarının vergi tarifesi çok daha iyi bir şekle gelebilirdi; ancak, şu andaki tarifenin uygulamada sorunlara yol açacağını ve vergide eşitlik, vergide adalet ilkesine ters düşeceğini söylemek isterim.

Yine, Motorlu Taşıtlar Vergisindeki düzenleme, 2004 yılı bütçesinin vergi geliri tablosuyla birlikte değerlendirildiğinde, karşımıza şu çıkmaktadır: 2004 yılı bütçesinde Motorlu Taşıtlar Vergisine ilişkin olarak, 1,6 katrilyon liralık bir gelir tahmin edilmiştir. Bu gelir, 2003 yılındaki hasılatla kıyasla, yüzde 50 oranındaki bir artışı ifade etmektedir. Yani, hükümetimiz, 2004 yılında, 2003 yılına kıyasla motorlu taşıtlardan alınan vergiyi yüzde 50 oranında artırmayı hedeflemektedir. Düzenlenmiş olan tarife de bu hedef göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Şüphesiz, belki, tek tek her araçta böyle bir oranda artış yok; ama, en azından, bu hedefe ulaşılması çabası vardır ve 2004 yılı için uygulanacak olan yeniden değerlendirme oranı da -biliyorsunuz, bu yıl açıklandı- yüzde 28,5'tir. Tasarıyla öngörülen vergi gelirindeki artış miktarı, yeniden değerlendirme oranının üstündedir, 2004 yılı enflasyon hedefi olan yüzde 12 oranının üstündedir. Bunun anlamı şudur: 2003 yılında, mükelleflerden, ek taşıt vergisi olarak tahsil edilmiş olan verginin, sonuçta, mükelleflere iade edilmemesidir. Tasarıda, bu verginin mükelleflerin 2004 yılında ödeyecekleri vergiye mahsup edilmesi yönünde bir hüküm var; doğru, bu mahsup yapılacak; ama, normal oranda artması gereken bir vergiyi, normal sınırlarının üzerinde artırıp ondan sonra bu mahsubu yapacağım dersiniz, bunun anlamı, Anayasa Mahkemesi kararlarının arkasından dolanıp, bu vergiyi vatandaşa iade etmiyorum demektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının bir diğer düzenlemesi, bu Mecliste, yine, bu yıl içerisinde kabul ettiğimiz bir kanunla, Kurumlar Vergisi oranını, fon payı dahil olmak üzere, yüzde 33'ten 30'a indirdiğimiz halde, bu tasarıyla, 2004 yılı kazançları için bu oran, yeniden yüzde 33'e çıkarılmaktadır. Yine, bununla sınırlı kalınmıyor, 2004 yılında ödenecek olan geçici vergi oranı da yüzde 33'e çıkarılmaktadır. Bu kadar kısa zamanda Kurumlar Vergisi oranından bir geri dönüşü, ben, vergide bir politikasızlık, tutarsızlık olarak görüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, bu tasarıyla, Özel İletişim ve Özel İşlem Vergileri kalıcı hale gelmektedir. Özel İşlem Vergisi görünüşte kaldırılmaktadır; ancak, bu verginin kapsamındaki işlemler, Damga Vergisi ve Harçlar Kanununa alınmak suretiyle kalıcı hale getirilmektedir.

Ben, yine sizlere şunu hatırlatmak istiyorum: Hükümetimizin, Adalet ve Kalkınma Partisinin bir taahhüdü vardı, Damga Vergisi başta olmak üzere işlem vergileri kaldırılacaktı.

Değerli arkadaşlar, bu uygulamayı, yasadaki bu düzenlemeyi, bu politikayla, bu vaatlerle bağdaştıramıyorum, uyumlu bulamıyorum. Bunlar olağanüstü dönem düzenlemeleridir, Özel İletişim, Özel İşlem Vergileri. Hükümet, varsayalım ki, bu vergilere ihtiyaç duydu, bütçe dengelerini tutturabilmek için... 2003 yılı bütçesi yapılırken "2003 yılı sonuna kadar" diye bunlar uzatılmıştı; ama, olmadı, biz, vaatlerimizi tutamadık... Olabilir, belki hesaplar iyi yapılamadı o zaman. O zaman yapılması gereken, bu vergilere, eğer, bir iki yıl daha ihtiyaç duyuluyorsa, belki bunu söylemektir; ama, bundan da vazgeçilip, bunlar, vergide, vergi kanunlarında daimî olarak kalıcı hale getirilmektedir. Bir yandan, haberleşme üzerindeki vergileri kaldıracağız taahhüdü, bir yandan da, haberleşmenin kendisi olan cep telefonu haberleşmesi üzerinden alınmakta olan Özel İletişim Vergisinin kapsamı da genişletilmek suretiyle, bazı uydu yayınları da bu kapsama alınmak suretiyle, bu, genişletilmektedir. Son derece yanlış olmuştur, vergi açısından tutarsızlık olmuştur daha doğrusu, hem vaat edilen politikalara, vaat edilenlere aykırı hareket edilmiştir hem de kayıtdışı vergilemek gibi bir iddiayla yola çıkan hükümetin, kayıtdışı vergilemek için gerekli önlemleri almayı bir kenara bırakıp demeyeyim; yani, bir kenara bırakmadıysa da, ortada bir şey göremiyoruz; ama, sonuçta, dolaylı vergileri bu şekilde artırarak harcamalara, haberleşmeye, işlem vergilerine yüklenmek suretiyle vergi adaletsizliğini artırması doğru olmamıştır.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; yine, finansal enstrümanlarla, finansal araçlarla ilgili, onların vergilendirilmesiyle ilgili, tasarıda birkaç hüküm daha var; onlara da değinerek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Mevduat faizi, repo geliri gibi tasarruf araçları üzerindeki, onların faiz gelirleri üzerindeki vergilemenin stopaj yoluyla yapılması ve bunun 2004 yılı sonuna kadar uzatılması şeklinde bir düzenleme vardır. Umarım, 2004 yılı içerisinde, bu konuda, hükümet gerekli kararı verir ve artık, bu konu da geçici düzenleme olmaktan çıkar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Sayın Hamzaçebi, size 2 dakikalık bir eksüre vereceğim; lütfen, konuşmanızı tamamlayınız. Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mevduat faizini, repo gelirini beyan ettirmenin şüphesiz birtakım olumsuzlukları olabilir. Vatandaş bürokrasiden kurtarmak iyi bir şeydir. Vergi adaletine belki ters düşen yanları olabilir; ama, tasarrufu vergilemenin ekonomide yarattığı olumsuz sonuçlar da vardır. Stopajla yetinip beyanname verdirmemek doğru bir uygulama da olabilir; ama, bunları, geçici olmaktan çıkarıp, beyan edilecekse beyan, beyan edilmeyecekse de, bunun daimi düzenlemesinin vergi kanunlarında yapılması gerekir.

Bir diğer düzenleme, devlet iborlanma senetleri faiz gelirlerindeki istisnanın bir yıl daha uzatılması.

Değerli arkadaşlar, bunun kesinlikle yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum. Bu rakam, 2003 yılında elde edilecek Hazine bonusu faiz gelirleri için 315 milyar liradır. Bir yanda asgarî ücretteki 6 750 000 liralık vergi istisnasını 1 Ocak 2004'ten itibaren kaldırma uygulaması, bir yanda da 2004 yılında beyan edilecek hazine bonusu faiz gelirlerine ilişkin olarak 315 milyarlık bir istisna!.. Bunu, sizlerin takdirlerine, vicdanlarına bırakıyorum. 2001 yılı şartları içerisinde getirilmiş olan bir düzenlemedir hazine bonusu faiz gelirleri istisnası, 2001 kriz yılında getirilmiş bir istisnadır. Geçiciydi, 2002 yılı sonuna kadar ihraç edilecek bonolarla ilgiliydi; hükümetimiz geldi, bir yıl daha uzattı bunu, 2003 yılı sonuna kadar. Şimdi, tekrar, bir yıl daha uzatılıyor. Hazinenin, borçlanma için bu araca ihtiyacı olduğu kanaatinde değilim. Mademki enflasyon iniyor, mademki faizler iniyor, mademki makro dengeler yerinde, bu istisnayı tekrar tanımaya gerek olmadığı kanaatindeyim.

Sözlerimi burada bitiriyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.